

Alte Drucke

**HIER. ZANCHII || MISCELLA-||NEORVM || Libri Tres.|| AD ||
AMPLISSIMVM SE-||NATVM ANTVERP. ET AD ECCLE-||SIAS,
QVÆ PVRIOREM ANTVERPIÆ || profitentur ...**

Zanchi, Girolamo

Neustadt/Haardt, 1593

VD16 ZV 27950

THESES ALIQVOT PRAELECTIONVM ZANCHII, QVAE AB ADVERSARIIS FVERANT
SVGGILLATAE. FVERAM ENIM IVSSVS, ILLARVM summam exhibere Dominis.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permission, please contact the Head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149561

THESES ALIQVOT PRAELECTIONVM ZANCHII, QVÆ AB ADVERSARIIS FVERANT

SVGGILLATÆ. FVERAM ENIM IVSSVS, ILLARVM
summam exhibere Dominis.

TRACTATIO DE LIBRO VITÆ TOTÆ

in has Theses est distincta.

LIBER Deo non adscribitur, nisi μεταφορικῶς: & is nihil aliud est, quam æternum, certum firmumque decretum atque præscientia in Deo, illorum omnium, quæ aut ipse aut nos facturi eramus.

2. Tres libri Deo in Scripturis μεταφορικῶς attribuuntur. Vnus est, in quo scripti fuerunt omnes homines eorumque nomina, etiam antequam nascerentur. Atque hic nihil aliud est, quam præscientia, qua Deus ab æterno prævidit omnes, quos creaturus erat homines, eorum nomina atque actiones: de quo in Psalm. 139. atque is ad providentiam pertinet, unde & liber providentiæ appellari potest. Alter est, in quo scribi dicuntur omnes homines iam nati, & quæcunque agunt: ut secundum sua quisque facta etiam iudicetur, de quo Apocalyp. 20. Et is pertinet ad iudicium vniuersale Dei: unde & liber Iudicij vniuersalis rectè dici potest. Et hic nihil aliud est, quam cognitio atque memoria quam Deus habet, eorum quæ quisque gessit aut gerit: ut secundum ea, quæ quisque gessit, iudicetur. Tertius est liber, in quo omnes qui verè ad æternam vitam pertinent, ab æterno conscripti, hoc est, præsciti & prædestinati fuerunt. Et hic nihil aliud est, quam æterna & certa Dei præscientia ac prædestinatio eorum omnium, quos ab æterno seruare in æternam vitam per Christum decreuit Deus. Unde sicut in Scripturis liber vitæ appellatur: sic etiam liber prædestinationis appellari potest.

3. Etsi nomine libri vitæ ipsa quoque sancta Scriptura ac lex Dei nonnunquam intelligatur: ut Ecclesiast. 24. eò quod præcepta ad vitam pertinentia tradat: aliquando verò ipsa bona & temporaria opinio, quam Ecclesia de hypocritis habet, dum manent in fide Christi, quasi & ipsi ad æternam vitam pertineant: quin & spes seu opinio, qua ipsi hypocritæ sibi videntur ad æternam vitam pertinere, liber vitæ appellari solet: Propriè tamen liber vitæ est ipsa certa & æterna prædestinatio; in qua omnes, qui seruandi sunt per Christum, conscripti sunt, nunquam expungendi. Et de hoc libro loquitur Iesaias in hoc quarto capite.

4. Qui verè semel fuerunt in hoc libro vitæ conscripti, ij nunquam inde deleri possunt: seu, prædestinati ad vitam æternam, ab illa non possunt in æternam mortem reiici.

5. Quidam, nempe hypocritæ, dicuntur deleri de libro vitæ: cum detecta sua hypocrisis, tum Ecclesiæ, tum sibi ipsis, quales sint, & quòd ad æternam vitam non sint reuera scripti: innotescunt.

THESES, QVÆ DE LIBRO VITÆ AD DISPV- tandum in Schola propositæ fuerunt.

1. Liber vitæ, est ipsa diuina mens, in qua conscripti sunt omnes ad æternam vitam propter Christum possidendam, quos ab æterno in filios Deus sibi adoptauit.

DD 3

2. Quicumque in hoc vitæ libro scripti sunt, efficaciter vocentur, iustificentur, sanctificentur, & tandem glorificentur necesse est.
3. Qui semel in hoc libro scripti fuere: inde amplius expungi non possunt.
4. Debet autem quicumque ad Euangelium vocatus in Christum credit, confidere se in hoc vitæ libro vnâ cum reliquis Sanctis ab æterno conscriptum fuisse.
5. Ac proinde debet hac fiducia fretus, in sanctitate huiusce præsentis vitæ, ad gloriosam illam futuram vitam recto cursu per viam bonorum operum contendere.
6. Quotquot enim in libro vitæ conscripti sumus, non minùs conscripti sumus ad sanctitatem sequendam & bona opera facienda, quàm ad ipsam vitam consequendam.

TRACTATIO DE GRATIA IIS

Thesibus constat.

1. Gradus nostræ salutis, quinque ex verbis Prophetæ Iesaiæ cap. 4. colliguntur. 1. Gratia Dei in Christo æterna, à qua sola motus fuit ad nos prædestinandos & saluandos. 2. Ipsa prædestinatio seu conscriptio ad vitam æternam. 3. Efficax vocatio ad Christum & ad sanctitatem. 4. Iustificatio, seu remissio peccatorum & ablutio à sordibus: quam consequitur sanctificatio ac reformatio. 5. Ipsa perpetua Dei gubernatio: quam consequitur æterna pax, vita, glorificatio.
2. Gratia ita propriè appellatur, quòd gratis detur. Atque hæc etymologia competit omnibus Dei gratiis, quòd omnes gratis dentur.
3. Gratia diuiditur in gratiam, quæ non solum gratis datur, sed etiam gratum Deo reddit: & in gratiam, quæ gratis quidem datur, sed non reddit Deo gratum: qua de causa vocatur illa à Scholasticis Gratia gratum faciens: hæc verò, Gratia gratis data.
4. Gratia gratum faciens, est propriè æternus Dei fauor atque gratuita beneuolentia, qua nos in Christo dilexit, & qua tantùm permotus fuit, vt nos ad æternam vitam eligeret, redimeret, vocaret, iustificaret, glorificaret.
5. Gratia hæc gratum faciens, seu gratuitus Dei erga nos amor atque fauor, in ipso Deo est: in nobis autem illius tantùm cognitio, atque sensus.
6. Est quidem duplex amor Dei. Vnus generalis, quo omnia quæ condidit, diligit, etiam ipsos impios: quatenus scilicet omnibus bene vult, & benefacit: de quo Sap. 11. Alter specialis, quo ipsos tantùm electos amat ad æternam vitam: de quo Rom. 9. *Iacob dilexi*, & passim, in Scripturis. Gratia tamen Dei propriè pro ipso gratuito Dei erga electos amore capitur.
7. Gratia hæc, data nobis fuit ante tempora æterna: qua scilicet ab æterno dilexit nos: manifestata autem in tempore, tum cùm promisit, tum maximè cùm dedit re ipsa nobis Christum. 2. Timoth. 2.
8. Gratia hæc gratum faciens, fons est & causa aliarum gratiarum omnium atque beneficiorum Dei.
9. Gratia quoque fidei, regenerationis, spei ac caritatis: gratiæ gratum facientes appellantur: sed impropriè & secundariò; sunt enim effecta illius primæ atque æternæ gratiæ.
10. Gratia verò prophetandi, loquendi linguis, & aliæ de quibus 1. Corinth. 12. sunt quidem etiam ipsæ effecta illius primæ & æternæ gratiæ, & faciunt ad salutem Ecclesiæ in vniuersum: sed tamen non semper ad salutem eorum, quibus

bus dantur, pertinent. Qua de caussa, gratiæ tantum gratis datæ, in Scholis appellari solitæ sunt.

11. Hæ gratiæ, quia non semper faciunt ad salutem illorum quibus dantur: iccirco multis etiam dantur reprobis.

12. Etsi verò hæ non faciunt ad salutem reproborum quibus dantur, quia tamen faciunt ad salutem electorum & instaurationem Sanctorum: iccirco hæ quoque effecta illius primæ gratiæ esse dicuntur, quatenus proficiunt ab æterno & gratuito Dei, non quidem erga reprobos, sed erga electos, ad quorum salutem reprobis etiam communicantur, amore.

13. Gratia primo modo ac propriè accepta, hoc est, æternus gratuitusque Dei amor atque fauor; initium est, consummatio atque finis salutis nostræ: unde tota salus & quæcunque ad salutem nostram faciunt, profecta sunt ac proficiuntur.

14. Id unde Deus (ut ita loquar) permotus fuit ad nos eligendos atque in æternam vitam prædestinandos: fuit ipsius tantum gratia, seu bona erga nos ipsius voluntas atque *ἔδωκεν* & amor. Finis verò ultimus ac præcipuus, fuit ipsius gloria: ut scilicet ipsius bonitas, iustitia, misericordia patefieret, atque ita glorificaretur. Vtrunque Apostolus tradit Ephes. 1. *Elegit nos in Christo, in sese, iuxta beneplacitum voluntatis sue*, hoc est primum. *in laudem gloria gratiæ sue*. hoc est alterum.

15. Tota nostra salus est gratuita; & quia est gratuita, ideò est certa: & quia certa, ideo debemus liberati omni timore & metu, læto animo & hilari conscientia continenter gratias agere tanto cælesti Patri in Christo, illi fidere, in illū sperare, illum inuocare, illum amare, ad eius voluntatem, nostram cōformare; illius mandatis implendis studere, & ad omnia propter eius nomen tormenta perferenda animos nostros præparare, diceréque cum Dauide: *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ tribuit mihi? Calicem salutis accipiam: & nomen Domini inuocabo.*

TRACTATIO DE PRÆDESTINATIONE SAN-
CTORVM, IN HAS PRÆCIPVAS THE-
SES EST DISTRIBUTA.

1. Diuersus est amor, quo Deus omnia, etiam impios, diligit, ab illo quo quosdam ab æterno ita dilexit, ut etiam ad æternam vitam prædestinaret.

2. Omnium hominum quicunque vnquam fuerunt, sunt aut erūt, in foueam peccati lapsores: quosdam Deus inde assumit, quosdam ibi relinquit: ac proinde quosdam ab æterno inde assumere, quosdam ibi relinquere decreuit. & hæc est electio atque reprobatio.

3. Præscientia Dei, accipitur aliquando pro ea cognitione, qua Deus ab æterno generatim nouit, tam quæ alijs admissuri erant, hoc est, peccata, quàm quæ ipse facturus erat, siue in electis, siue in reprobis, siue in alijs creaturis. Sic Patres & Scholastici. Aliquando pro illa cognitione, qua speciatim quosdam, id est, electos, cum affectu amoris, ut suos prænouit, hoc est, ab æterno amauit: ut Rom. 8. *ὅς ᾤκείνω*, Rom. 11. *Non repulit Deus plebem quam ᾤκείνω*: seu capitur pro ipsa prædestinatione.

4. Prædestinatio, pars prouidentiae est: & vtraque (iuxta Scholasticos) est eorum tantum, quæ Deus ipse facturus erat atque est. Sed prouidentia ad res vniuersas extenditur: prædestinatio autem restringitur ad creaturas ratione præditas: quanquam nonnunquam apud Patres, prædestinatio pro Prouidentia usurpatur, atque ita ad omnes res extenditur *καταχρηστικῶς*.

5. Est autem prædestinare Latinis : principio antè deliberare, definire, constituere apud te aliquid agere, antequam agas. Deinde est præmittere, atq; antè aliquid ad certum finem deputare ac dirigere. *προορίζειν* quoque Græcis est, antequam aliquid agas, quid agere velis, definire: tum vnumquodque antequam fiat, ad suum certum finem atque vsum deputare. Hebræus verò Moses in sacris Libris, id quod septuaginta verterunt *προορίζειν*, ipse habet (*habhdel*) quod à reliquis rebus aliquid ad suum vsum segregare significat: ut cum Dominus à reliquorum populorum colluie populum suum Israël ad verum cultum veramque religionem, ideòque ad veram salutem selegit, segregavit, separavit.

6. Potest autem hoc nomen Prædestinatio, si ipsius significatio spectetur: generaliter ad omnes creaturas, etiam irracionales, imò verò etiam vitæ expertes extendi. Sed apud Patres ea tantum est hominum atque Angelorum, tam impiorum quàm piorum: in Scripturis verò nomen hoc de electis tantum vsurpatur. Quare ij soli prædestinati propriè esse dicuntur.

7. Triplex igitur est prædestinationis definitio. Vna generalissima, omnes creaturas complectens. Altera generalis ad homines se extendens. Postrema specialis ad electos tantum pertinens.

8. Prima prædestinatio, est æternum immutabileque Dei decretum, quo vnamquamque rem, antequam crearetur, ad suum certum & vsum & finem deputavit seu destinavit.

9. Altera prædestinatio, est æternum immutabileque Dei decretum, quo apud semetipsum ab æterno constituit: primum omnes homines tum creare, tum ut in peccatum laberentur, & in mortem ruerent, permittere: deinde horum alios in Christo sua tum gratia, tum æterna vita gratis donare: alios verò hac gratia non dignari, sed cum Sathana tum excæcare & indurare, tum æterno exitio perdere: idque ut in illis diuina bonitas & misericordia, in istis verò diuina potentia & iustitia declaretur: atque ita in omnibus Deus glorificetur.

10. Tertia, hoc est, Sanctorum prædestinatio, est æternum immutabileque Dei decretum, quo citra vlla hominum merita apud se constituit, certos quosdam homines, in vitam hanc suo tempore productos, & opera Diaboli in peccatum ac mortem vna cum aliis lapsos, gratis tamen à peccato & morte, atque à reliqua hominum colluie segregatos; Christo inferere, perque fidem iustificare & Christo insitos ac iustificatos, regnare, atque ad sua placita sanctificare, sanctificatos perpetua quotidianorum peccatorum condonatione, perpetuaque sancti S. gratia comitari: denique uti Dei filios & regni cælestis cum Christi hæredes, beata & æterna vita donare: totumque hoc, ut in iis misericordia & bonitas Dei perpetuò illustretur, ipsèque Deus in perpetuum glorificetur.

11. Deus nihil cognoscit vel vult iam, quod etiam ab æterno non nouerit, atque voluerit. prædestinatio igitur æterna est.

12. Æterna & simplex Dei voluntas, immutabilis est. Vnde illud Rom. 11. *Sine pœnitentia sunt dona & vocatio*. Est igitur prædestinatio immutabilis.

13. Nemo suæ prædestinationis est efficiens causa: sed sola Dei simplex & æterna voluntas.

14. Peccatum, quoad Deum: non contingit fortuito, sed diuino consilio, quia diuina eaque voluntaria permissione: neque tamen peccatum effectus est diuinæ prædestinationis, aut Dei: quia malitia peccati aut peccatoris à Deo non est. & proinde nemo potest dici ad peccatum, quatenus peccatum est, fuisse à Deo prædestinatus.

15. Permissio, atque ea quidem voluntaria, qua Deus permittit peccatum: opus Dei est, ideoque bonum: peccatum autem ipsum permissum, quia peccatum est, opus Dei non est, sed tum Sathanæ, tum hominis.
16. Omnes homines sunt prædestinati: alij ad vitam, alij ad mortem æternam.
17. Extra Christum nemo potest aut esse ad vitam æternam prædestinatus, aut efficaciter vocari, aut verè iustificari, aut æternum glorificari.
18. Quicumque sunt prædestinati ad vitam æternam, ceu ad finem: sunt etiam ad debita, per quæ illa recipitur, media prædestinati. Fides ergo, opera fidei, & perseverantia in fide, seu, initium, progressus & consummatio salutis: effecta sunt omnia prædestinationis.
19. Deus cum posset, noluit tamen omnes homines promiscuè gratia prædestinationis æternæ dignari.
20. Deus quosdam excæcat, indurat, perdit. Hos igitur indurare, excæcare, perdere ab æterno decrevit.
21. Finis ultimus atque præcipuus tum reprobationis quorundam, tum electionis aliorum, est gloria Dei: quæ tam in reiectione impiorum, quàm in electione piorum, luculenter resplendet.
22. Creari & fini labi in peccata & in mortem: effecta sunt prædestinationis communia electis atque reprobis. Donari autem gratia, fide, operibus, fidei perseverantia & tandem æterna vita: effecta sunt propria prædestinationis electorum. Deseri verò in peccatis perpetuò, excæcari, indurari, ac denique damnari: effecta sunt reprobationis, propria impiorum.
23. Argumentatio hæc à posteriori: Deus creavit homines, deinde eos voluntariè permisit labi in peccatum, & per peccatum in mortem ruere: postremò verò horum alios inde per Christum misericorditer eripit & saluat, alios in peccatis deserit iustissime, excæcat, damnat: vtrumque verò ad & propter gloriam suam facit: Ergo Deus ab æterno hæc omnia decrevit facere: Sophistica non est, sed demonstratiua. Hæc verò est prædestinatio piorum & impiorum.
24. Nemo ad æternam vitam prædestinatus est conditionaliter, si crediderit, si seruarit legem: sed quotquot ad eam prædestinati fuerunt, absolute & simpliciter prædestinati sunt: ita ut etiam ideo credant & seruent legem, quia sicut ad vitam, ita etiam ad credendum & legem seruandam sunt prædestinati.
25. Electorum tantum est vera & iustificans fides. Reprobi autem etsi ad tempus videntur credere: illorum tamen fides, vera non est, sed temporaria, ideoque hypocritica.
26. Quidquid boni habent aut agunt Sancti: ideo habent aut agunt, quia ad id habendum aut agendum prædestinati ab æterno gratis fuerunt. Initium igitur salutis hoc est, fides, & progressus, hoc est, opera fidei, & finis, hoc est, finalis perseverantia, plenæque vitæ æternæ possessio: gratuita sunt diuinæ prædestinationis, seu Dei prædestinantis, effecta. Quare neque fides, neque opera fidei, causa esse possunt prædestinationis: cum non dicat Apostolus, *Elegit nos*, quia futuri eramus sancti: sed, *ut effemus sancti*: neque, *Ideo misericordiam consecutus sum*, quia fidelis futurus eram: sed, *ut fidelis essem*.
27. Non est impium, dicere: Reprobos ideo non credere, nec resipiscere, nec legem Dei seruare: quia neque ad credendum, neque ad resipiscendum, neque ad legem Dei seruandam prædestinati fuerunt: cum Dominus ita loquatur: *Ideo vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis*. Item, *Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis*.

28. Imò neque impium est, dicere, Reprobos ideo opera, quæ in ipsis reprobis mala sunt, facere, quia ad ea facienda fuerunt prædestinati: cum hoc doceat Spiritus Dei in Scripturis Act. 2. 4.

29. Non potest dici vel prædestinatio vel Deus causa esse peccatorum, quæ impij admittunt: aut Deus impios ad peccata prædestinasse: tum quia malitia qua impij peccant, à Deo non est, sed à Sathana: tum quia Deus neminem ad peccata, quatenus peccata sunt, prædestinauit: sed tantum quatenus sunt vel actiones quædam in se, ideoque non malæ: vel sunt pœnæ peccatorum.

30. Imò ideo impij illa, ad quæ facienda prædestinati à Deo fuerant, faciendo peccant: quia opera Dei alioquin in se bona, ipsi animi sui & carnis prauitate inficiunt.

31. Causa igitur propria peccati efficiens, est innata hominibus infidelitas atque malitia.

32. In quouis peccato duo sunt: opus ipsum quod fit, vel saltem actio aut interna aut externa: & ipsa peccantis κακία qua efficitur ut opus vel actio fiat peccatum. opus, est à Deo (operatur enim omnia in omnibus) κακία verò, minimè. Quòd igitur impij opus illud faciunt, habent à Deo & à Dei prædestinatione: quòd verò illud faciendo sua κακία peccent, neque à Deo est, neque à Dei prædestinatione habent.

33. Gratia Dei in electis effecta: primum, redemptio à peccato & morte per sanguinem Christi: secundum efficax per Spiritum sanctum ad huius redemptionis κοινωνία vocatio: tertium, ideoque actualis à reliqua hominum mundi colluie segregatio: quartum, realis in Christum insitio; ac proinde quintum, per fidem iustificatio: sextum, regeneratio: septimum, vera ad placita Dei facienda sanctificatio: octauum quotidianorum peccatorum remissio: nonum, Spiritus sancti præsentia. decimum, æternæ vitæ donatio.

34. Etsi Deus prædestinans non est sub tempore: homines tamen prædestinati sunt sub tempore. Cum igitur Spiritus sanctus perpetuò in Scripturis dicat Deum prædestinasse nos, idque ante mundum constitutum, non autem prædestinare: meritò concludimus, prædestinationem ab æterno factam fuisse.

35. Prædestinatio est æterna. nos igitur electi ab æterno fuimus Deo chari ac dilecti.

36. Prædestinatio est immutabilis. Salus igitur electorum certissima est, & perire non possunt.

37. Certi aliquot homines sunt prædestinati ad vitam, non autem omnes: est igitur certus numerus electorum, qui nec augeri nec minui potest.

38. Prædestinatio Sanctorum tota est gratuita, suntque Sancti ad vitam, ad fidem, ad omnia Dei dona prædestinati, citra vlla sua merita vel præterita vel futura, & citra bonum vsum liberi arbitrij, denique citra vllam suam causam, præter voluntatem Dei.

39. Tutior, certiorque est nostra salus in manu Dei, quam in manibus nostris.

40. Qui prædestinati sunt ad æternam vitam, sunt illis etiam prædestinata opera bona, in quibus ambulent. Nullus igitur electus adultus hinc in calum migrat sine studio bonorum operum.

41. Quare fallaciam diuisionis admittunt, qui sic argumentantur: Si sum prædestinatus ad salutem, etiam sine bonis operibus saluabor.

42. Contra

42. Contra verò filij Dei sic inferunt: Sum prædestinatus ad æternam vitam: ergo mihi ambulandum est in bonis operibus. Quia prædestinatis ad vitam, prædestinata sunt bona opera, in quibus ambulent.

43. Quicumque cernit in se prædestinationis effecta, hoc est, qui videt se efficaciter vocatum, qui sentit se iustificatum, donatum fide atque studio bonorum operum: is certissimè sibi persuadere debet, se esse ex numero prædestinatorum.

44. Duæ enim viæ, quibus electi certiores redduntur, quòd sint ad æternam vitam prædestinati. Vna est à priori, seu à causa. Hæc est bonitas, gratia, charitasque Dei diffusa in cordibus nostris: seu ipse Spiritus Dei, qui reddit testimonium Spiritui nostro quòd sumus filij Dei. de qua via Rom. 8. Altera est à posteriore, seu ab effectis prædestinationis & gratiæ: qui sunt, vocatio, iustificatio, studium bonorum operum: de qua via 2. Pet. 1.

45. Hac nota discernuntur veri electi à reprobis: quòd electi iam renati perpetuò exosi peccatum, ambulant in studio bonorum operum: atque ita ambulāt, vt licet aliquando inter ambulandum in peccatum labantur: cauent tamen & antè, ne labantur: & post, in lapsu ne permaneant, atque ita toto animo totaque voluntate nunquam peccant. Reprobi verò ita peccati atque Sathanæ sunt captiui, & illius concupiscentiis, tanquam regiis mandatis, ex animo & semper & vbique pro sua virili obtemperant: vt etsi aliquando ad tempus credere in Christum, studere bonis operibus, & ideo ex numero electorum esse videantur: nunquam tamen reuera credant in Christum, nunquam reuera ament legem Dei, nunquam reuera odio habeant peccatum.

TRACTATIO DE IMPIORVM EXCAECATIONE,
iis constat Theſibus.

1. Deum quosdam indurare, excæcare, tradere in sensum reprobum, vt faciant ea quæ non conueniunt: S. literæ apertè tradunt.

2. Cæterum reprobos tantum, non autem electos indurat.

3. Etsi verò omnes reprobos tandem deserit & sua luce spoliatur, atque ita omnes quodammodo excæcat & indurat: hoc tamen excæcationis genere, de quo Iesaias hic, Moses in Exod. Apostolus ad Rom. 1. 9. non omnes, sed tantum insignes quosdam impios & contumaces excæcare & indurare Deus in S. literis dicitur.

4. Cur Deus quos excæcat reprobos, excæcet: finalis causa triplex est. Prima, vt ipsi propter sua præcedentia facinora (sicut iustitia postulat) aliis peccatis puniantur. Altera, vt electi, illorum exemplo discant timere Deum, & Domino minimè contumaciter recalcitrare. Tertia, vt ira & potentia Dei contra peccatum, toti orbi pateat, atque ita ipsius nomen celebretur in omni terra.

5. Causa verò, à qua Deus quodammodo impellitur & mouetur ad excæcandos impios: duplex est. vna, est ipsa reproborum impietas, atque imprimis peruiacacia contra Dominum. altera, est ipsum æternum Dei propositum, atq; volūtas.

6. In quæstione, quomodo Deus excæcet & induret, dicere Deum id facere sola permissione, quasi in iis qui excæcantur, Deus nihil agat: Pelagianum est, & quidem ab Augustino confutatum atque damnatum.

7. Neq; verum est, Deū excæcare sola suæ gratiæ, seu sui luminis subtractione.

8. Neque etiam satis est, dicere Deum excæcare externa quadam sua actione: sed indirectè, quadam scilicet reproborum oculis & auribus obiciendo, per quæ cum illi deberent illuminari atque emolliiri, fit ipsorum vitio, vt magis excæcentur ac indurentur.

9. Sed

9. Sed præter hanc externam actionem, qua impiis obiicit offendicula, interna etiam eaque mirabili ac iustissima actione in cordibus impiorum pro suo iusto iudicio agendo, eos excæcat atque indurat Deus.
10. Cæterum id facit Deus, aliquando quidem per se atque immediate: aliquando verò mediatè per ministerium Sathanæ, carnificis diuinæ iustitiæ, in cordibus impiorum agendo, minimè tamen illos cogendo.
11. Neque ob id tamen Deus peccati autor vllò modo dici potest, quia semper est iustus, & iniuste nihil agit, neque iniustitiam cuiquam indit.
12. Etsi autem Deus vna ex parte mandat reprobis quos vult excæcare, vt conuertantur & resipiscant: & altera ex parte illos excæcat & indurat, ne illud quod verbo externo mandauerat faciant, hoc est, ne conuertantur & resipiscant, sicut apparet in Pharaone: Non hinc tamen sequitur, Deum reprobis illudere est enim semper iustus, nihil mali agit, neque absurda facit.
13. Humana quidem prudentia illud ex prædictis infert: sed ea in iudiciis Dei, quæ sunt abyssus multa, audienda non est: sequendum verò est simpliciter Dei verbum.
14. Verbum autem Dei apertè tradit: primùm, Deum omnibus mandare vt resipiscant & vitent peccata. Hæc est lex Dei: in huius igitur obedientiam nobis incumbendum est. Alterum, Deum quosdam excæcare, ne conuertantur & sanentur. Hoc est Dei iudicium. Iudicia autem Dei sunt admiranda, non inuestiganda: quia inscrutabilia (vt ait Apostolus) & abyssus multa: vt ait Propheta. Tertium, apud Deum nullam esse iniquitatem, & Deum omnia bene & iuste agere, & absurda non facere, denique sui perpetuò esse similem. Reuera igitur neque Deus cuiquam illudit, neque eius iudicia pugnant cum eiusdem Lege.
15. Quare etsi Deus quosdam tradit in reprobum sensum, vt faciant ea, quæ nõ decet: non tamen esse aut dici propriè potest autor peccati: quòd causa peccati perpetuò in hominibus resideat, naturæ scilicet corruptio, seu concupiscentia carnis, quam Iohannes negat esse ex Deo.
16. Cæcitas, obduratio, in mala desideria impulsio, quæ Deo tanquam causæ efficienti in Scripturis attribuuntur: considerari possunt, primò quæ sunt peccata: deinde quæ sunt pænæ præteritorum peccatorum: tertio, quæ sunt causæ insequentium peccatorum. Punire autem peccata peccatis, opus est iusti iudicis, non auctoris peccati. Non potest igitur Deus, cum excæcat & indurat, aut iniustitiæ accusari, aut peccati autor appellari.
17. Deus semper est iustus. Iniusti igitur autor esse non potest. Omnis autem pænâ peccati, quæcunque illa sit: & iusta est, & proinde à Deo est. Quædam autem peccata, sunt pænæ etiam peccatorum. Illa igitur, quæ sunt pænæ peccatorum: iusta sunt, & eorum autor est Deus.
18. Quædam pharmaca non ita possunt morbos curare, quin etiam aliquo modo corpora ægrotantium lædant: non ob id tamen medicus vnquam, quasi huius læsionis autor, ab iis qui sapiunt, accusatur: sed contrà potius vt curati morbi causa laudatur: idque, quoniam non in hunc finem pharmacum præscripsit, vt læderet, sed vt sanaret. Etsi igitur excæcatio & induratio non ita possint esse pænæ peccatorum, quin etiam sint peccata & causæ peccatorum: non ob id tamen Deus, qui excæcat & indurat, accusari potest quasi autor peccati, sed potius laudandus est, quòd peccatorum sit vltor: cum in excæcandis impiis non propriè hunc sibi proponat finem, vt illi admittant peccata: sed contrà hunc, vt ipse puniat illorum scelera.

19. *Per Legem auctum est peccatum*, Rom. 7. Deus autem dedit hanc Legem. Non ob id tamen Deus aucti peccati autor vnquam est appellatus, aut appellari potest. Quia non in hunc finem propriè dedit Legem, vt per eam peccatum augeretur: sed contrà potius, vt per eam non tantum agnosceretur, verumetiam cohiberetur. Ergo neque quod excæcet & induret, vnde in impiis augentur peccata, peccatorum illorum autor esse dicere potest. Quia non propriè vt augeantur, sed potius vt puniantur peccata, Deus impios excæcat & indurat.

20. Concupiscentia est non solum peccatum, sed etiam causa peccati. & hanc Deus reliquit in natura, & vult vt in omnes traducatur. neque tamen ob id peccati autor esse dicitur. Idque propterea, quod illam vult in posteros omnes transfundi, non propriè quatenus peccatum est & causa peccatorum omnium: sed tantum quatenus est pœna peccati Adæ, in quo omnes peccauerunt. Ergo neque quod excæcet & induret, peccati autor dici potest aut debet. quia non excæcat & indurat propriè vt peccetur: sed tantum, vt peccatum aliis peccatis puniatur.

21. Deus excæcat atque indurat, quatenus excæcatio & induratio pœnæ sunt peccati. Quidquid autem Deus facit, illud etiam ab æterno voluit & decreuit facere. & hoc est prædestinare. Impium igitur non est, dicere Deum quosdam ad excæcationem & indurationem ab æterno prædestinasse, non vt illæ sunt peccata & peccatorum causæ, sed tantum vt pœnæ peccatorum.

22. Duplex est malum, culpæ & pœnæ. & aliquod quidem malum culpæ est, quod non est pœnæ: aliquod verò, quod est etiam pœnæ. ita contrà, aliquod malum pœnæ est, quod non est culpæ: & aliquod ita pœnæ vt etiam culpæ.

23. Ad malum culpæ simpliciter, quatenus malum culpæ est, Deus neminem prædestinauit: hoc tamen futurum præuidit, atque ad sui gloriam præordinauit. neque enim quoad Deum fortuito contigit.

24. Deus quosdam ab æterno prædestinauit ad malum pœnæ, quod nullo modo est malum culpæ, seu quod peccatum non est, sed tantum pœna peccati, siue hæc pœna temporalis sit, siue æterna.

25. Quosdam verò prædestinauit ad tales peccatorum pœnas, quæ etiam sunt peccata & causæ peccatorum: verum non vt sunt peccata aut causæ peccatorum, sed tantum quatenus sunt pœnæ peccatorum.

26. Duplex finis, cur Deus quosdam excæcet atque ad excæcationem prædestinarit: proximus & postremus. proximus, est ipsorum qui excæcantur perditio: postremus, ipsius Dei impios perdentis gloria.

27. Cum dicitur Deus excæcare & indurare: nequaquam cogitandum est, aliquem ex vidente cæcum, & ex molli durum à Deo fieri (nemo enim Deo autore fit malus) sed ita intelligenda sunt hæc dicta, quod Deus eorum, quos reperit cæcos & duos, cum quosdam illuminet & emolliat pro sua gratia, alios pro suo iusto iudicio non solum in suis tenebris & duritie deferat, sed etiam vt peccatum peccatis puniat, illos magis excæcet & induret, eo quo supra dictum est modo.

28. Iustissimum autem est, vt quos Deus reperit sua culpa cæcos & duos: eosdem magis ac magis excæcet atque induret. Nemo igitur Deum iniustitiæ, quod se excæcet, accusare iure potest.

TRACTATIONIS DE REDEMPTIONE ECCLESIAE

per Christum, deque certitudine nostræ prædestinationis & salutis, summa, 29. Thesis comprehensa.

1. Hierosolyma terrena, typus fuit Ecclesiæ Christi: & quæ in ea *ὡς Ἰηὺ τὸ πλεῖστον* contigerunt, typi fuerunt eorum, quæ in Ecclesia Christi futura erant.

EE

2. Liberatio igitur Hierosolymæ tempore Iesaiæ facta, de qua Iesa. 9. typus fuit liberationis totius Ecclesiæ per Christum faciendæ.

3. Sicut in illa terrena Hierosolyma graues fuerunt tenebræ, hoc est, calamitates: ita grauissimæ sunt tenebræ, hoc est, calamitates, tum terrenæ, tum spirituales; partim in quas Ecclesia Dei mox post peccatum Adæ incidit, partim quibus quotidie premitur.

4. Sicut autem Hierosolyma illa per Angelum Domini magna Dei virtute liberata fuit, vt verè dicat Propheta, *Populo ambulanti in tenebris lux orta est*: ita Ecclesia Dei per Christum partim liberata semel fuit, partim quotidie magis ac magis à suis tenebris liberatur: diuina luce tenebras illius sensim depellente, donec tandem, id quod futurum est in fine seculi, perfectissimè ab omnibus malis & hostibus liberetur.

5. Et si verò plures erant Israelitæ, qui ab iisdem hostibus obsidebantur, quàm Iehudæi: non illi tamen, sed tantum isti liberati fuerunt. Ita etsi multò plures sint reprobi quàm electi: liberatio tamen per Christum facta, non ad reprobos, sed tantum ad electos re ipsa pertinet: vt verè Propheta hoc admirans dicat, *Multiplicasti gentem: at non magnificasti letitiam.*

6. Christus enim secundum propositum Patris, pro ipsis tantum electis, hoc est, pro iis qui secundum electionem æternam erant in se credituri: natus, precatus, passus, mortuus est & resurrexit, atque ad dextram Patris intercedit.

7. Porro Ecclesiæ per Christum redemptio, quadrifariam considerari potest. Primum quidem, quatenus tota coram Patre redempta est, cum Christus pro ea mortuus est. tunc enim reuera omnes electi redempti & reconciliati fuerunt Deo. Deinde quatenus per fidem, huius redemptionis sit conscia atque particeps. Cum enim electi Euangelio de reconciliatione veram fidem adhibent: dicuntur iustificari & reconciliari Deo: quia scilicet reconciliationem iam per Christum factam, fide intelligunt, recipiunt, amplectuntur. Tertiò quatenus Ecclesia quotidie magis ac magis ab hostibus se perpetuò obsidentibus per eundem Christum liberatur: quòd scilicet etsi perpetuò oppugnetur: nunquam tamen, Christo eam tuente, expugnetur. Postremò quatenus destructis penitus hostibus omnibus, atque adeò ipsa etiam morte, quam Apostolus nouissimum hostem appellat, ita erit omnibus malis liberata, vt nulla sit ei amplius pugna cum vilo hostium genere futura.

8. Præcipuus autem fructus, qui ex percepta redemptione in cordibus fidelium nascitur: est vera ac solida, spiritualis æternæque coram Deo lætitia. de qua etiam Propheta ait: *Letabuntur coram te, sicut, qui letantur in messe.*

9. Materia enim veræ lætitiae est, cum sentimus fide omnia iuga, peccati, mortis, Legis, Sathanæ, mundi, quibus premebamur, per Christum esse fracta.

10. Nemo siquidem suis vel viribus vel meritis sese à iugo seruitutis peccati, mortis, Sathanæ, & Legis, liberauit: sed solus Christus nos liberauit. Quare salus nostra tota soli Christo est accepta ferenda.

11. Et si verò Christus ipse est, qui nobis sine nobis victoriam contra hostes omnes parauit: tamen huius victoriæ participes esse non possumus, nisi tanquam veri Israelitæ in expeditione contra Midianitas, fidei lumen in cordibus feramus, & eiusdem tubam, hoc est, confessionem, in ore habeamus: sicut etiam Rom. 10. scribitur: *Corde creditur ad iustitiam: ore autem fit confessio ad salutem.*

12. Porro totius humanæ redemptionis causa, duplex est. vna per quã ac propter quam. Hæc, est Christus mediator, & Christi merita. altera, efficiens prima ac principalis. ea est, cum æternus ac constans Dei erga suam Ecclesiam, hoc est, electorum cœterum amor, tum suæ ipsius gloriæ & honoris zelus. Ac de prima quidem ait Prophe-

Propheta: *Puer datus est nobis, & Filius natus est nobis, ad proferendum imperium.* de altera ait: *Zelus Domini exercituum faciet hoc.*

13. Christus totum suum principatum, omniâque principatus onera humeris suis sustinet, ut docet Propheta, dicens: *Cuius principatus super humerum eius.* Principatus autem Christi, est Ecclesia Sanctorum. Gestamur igitur omnes fideles humeris Christi. Quos autem Christus semel suscepit humeris suis gestandos: eos nunquam ex humeris deiicit: iuxta etiam illud Iohan. 17. *Quos dedisti mihi, ego custodiui.* Salus igitur nostra secunda est in Christo.

14. Onera principatus seu regni Christi sunt nostra peccata. Principatus autem Christi cum omnibus suis oneribus est, super humerum eius. Christi igitur omnium electorum peccata sustinet: iuxta illud etiam Prophetæ: *Posuit in eo Deus iniquitates omnium nostrum.*

15. Si principatus est super humerum eius: Christus igitur suam Ecclesiam ipse perpetuò protegit atque gubernat.

16. Si Ecclesia principatus est Christi: Ecclesia igitur spectato suo principe, est monarchia, & solum Christum habet monarcham. Est autem hic princeps immortalis, & perpetuò suam regit monarchiam. Ecclesia igitur nunquam est aut esse potest ἀνέφαλος.

17. Hierosolyma, hoc est, Ecclesia, non solum per Christum, sed etiam propter Christum liberata est: idque bifariam. Primum, quia propter merita Christi redempta & liberata est: deinde propter Christum, tanquam causam finalem. Quia ideo liberata est Ecclesia, hoc est regnum Christi è manibus hostium ereptum est, & quotidie magis ac magis eripitur: ut illo tandem ipse vnus vnà cum Patre in celo fruatur: iuxta illud etiam Apostoli 1. Corinth. 15. *Deinde tradet regnum Deo & Patri:* sicut etiam vicissim nos Deo & principe nostro Christo perfruemur.

18. Fons & origo salutis nostræ, est amor Dei ergo nos æternus atque constans. æternus, quia non in tempore, sed ab æterno, antequam nati essemus, dilexit nos ad æternam vitam: constans, quia quos semel isto æterno amore complexus est, eos amare pergit in perpetuum: ut Dei amor sit non tantum æternus, sed etiam perpetuus.

19. Amor iste Dei, fons est totius salutis nostræ. quia inde factum est, ut nos ad æternam vitam prædestinaret in Christo, ut Christum miseret in mundum, ut nos efficaciter vocaret per Euangelij prædicationem, ut quotidiana peccata condonet: ut denique plenè daturus sit vitam æternam.

20. Amor Dei erga nos, zelus à Propheta appellatur: quod sit instar amoris sponsi erga sponsam, nimirum ardentissimi, ideòque cum solitudine & dolore coniuncti. solitudine, ne rei amata aliquid aduersi contingat: dolore, si contingat.

21. Zelus quoque, quo Deus suam zelat, hoc est, ardenter amat gloriam: causa est salutis nostræ efficiens. Is enim ferre non poterat, ut præter reprobos ipsi quoque electi, perpetuò in manibus Sathanæ captiui detinerentur: quoniam hoc faciebat contra gloriam Dei. Zelus igitur Domini, quo scilicet tum nos, tum gloriam suam ardenter amavit & amat: fecit hoc, hoc est, causa fuit salutis nostræ per Christum partæ ac conseruata.

22. Nemini salus & vita æterna contingit aut contingere potest, nisi electis ad salutem vitamque æternam. Marth. 10. 25. Rom. 8. Nemo igitur de sua salute certior fieri potest, nisi certus fiat de æterna immutabilique sui ad salutem æternamque vitam electione.

23. Tenetur autem quisque certò credere, se ad salutem vitamque æternam, in

Christo electum à Deo ante mundi constitutionem fuisse: id quod multis argumentis demonstratur in capite huiusce tractationis septimo.

24. Ut verò quisque sibi hoc possit persuadere: certæ traduntur regulæ, partim à priori (vt vocant) seu à causis: partim à posteriori, seu ab effectis electionis, deductæ: idque in eodem 7. huius tractationis capite.

25. Christus secundum propositum voluntatis Patris & suæ, neque orauit, neque passus est nisi pro electis: id quod multis Scripturarum locis demonstratur.

26. Nemo vera in Christum fide præditus esse potest, nisi electus sit in Christo ad æternam vitam: vt multis Scripturarum testimoniis probatur cap. 7. Quicunque igitur sentit se vera donatum esse fide in Christum: concludat, se in Christo ad æternam vitam esse prædestinatum.

27. Quicunque vera & viuæ fide præditus est: potest sentire & sentit se verè credere in Christum. potest igitur fidelis certus fieri de sui ad æternam vitam electione.

28. Doctrina de Prædestinatione, sicut electis nihil salutaris: ita reprobis nihil, ipsorum culpa, perniciosius. Etsi igitur isti ea offenduntur: tamen propter illos prædicanda est.

29. Ex thesauris Christi tantum quisque habet & possidet, quantum fide ex eis accipit, atque haurit. Qui igitur potest verè credere, se fuisse ab æterno in Christo ad vitam æternam electum, is electus est.

*CAPITIS QVARTI TRACTATIONIS DE CHRISTO
ad uocato, summa, quatuor comprehensa
propositionibus.*

1. Christus est aduocatus electorum tantum, & quidem omnium quotquot à condito orbe fuerunt, & vsque in finem seculi futuri sunt.

2. Christus etiam est *ἱλασμός*, tantum pro peccatis electorum totius mundi: est igitur tantum illorum aduocatus. Sic Ecclesia Smyrnensis ad omnes paræcias Ponti ait: Christum passum esse pro salute omnium mundi seruandorum: seruantur autem tantum electi. Sic Ambrosius Tom. 2. de fide ad Gratianum lib. 4. cap. 1. *Si non credis, non descendit tibi, non tibi passus est.* ergo tantum pro credentibus passus est.

3. Mundus accipitur in Scripturis aliquando pro toto mundo, omnibusque hominibus, tam electis quàm reprobis: aliquando pro parte tantum potiore, hoc est, pro electis: aliquando pro parte mundi deteriore, hoc est, pro reprobis. Autor quoque libri de vocatione Gentium lib. 1. cap. 3. multarum Scripturarum exemplis demonstrat, sæpenumerò in Scripturis pro parte terræ totam terram, pro parte mundi totum mundum, pro parte hominum, omnes homines nominari: idque tam de impiis quàm de piis. Ergo cum ait, Christum esse *ἱλασµὸν* pro peccatis totius mundi: non cogimur nomine Mundi, omnes homines in vniuersum intelligere.

4. Discrimen est inter opus redemptionis, & vim redemptionis. Illud semel est factum: hæc autem æterna est, sese extendens tam ad eos qui fuerunt à condito orbe, ante ipsum etiam opus redemptionis peractum: quàm ad eos qui post peractum redemptionis opus, vsque in finem seculi futuri sunt. *ἱλασμός* autem, propriè est ipsa redemptionis ac propitiationis vis. Nihil igitur impedit, quò minus pro peccatis etiam eorum qui à condito orbe fuerunt electi, Christus perpetuò fuerit atque sit *ἱλασμός*.

QVÆ

QVAESTIONIS, AN REMISSIO PECCATORVM

*semel impetrata, possit denuò fieri irrita, summa, 14. conclusio-
nibus comprehensa.*

1. In hoc totum versatur Euangelium, vt nobis in Christum credentibus persuadeat, salutem nostram firmam esse atque constantem, nempe in Christo. Si quis igitur dicat, peccatorum remissionem semel impetratam per insequentes lapsus, in Sanctis fieri posse irritam: is totum euertit Euangelij scopum.
2. Per solum perfectum relapsus à pietate ad impietatem remissio præteritorum peccatorum semel impetrata, fieri potest irrita. Non cadit autem hic relapsus in verè sanctos atque electos. non potest igitur in ipsis peccatorum remissio fieri irrita.
3. In reprobis, vera peccatorum remissio nunquam habet locum: nunquam igitur in illis potest irrita fieri: quare in nemine.
4. Sanguis enim Christi, per quem solum impetratur remissio, non est secundum propositum Dei & re ipsa pro reprobis incredulis effusus: sed tantum pro quibusdam multis, hoc est, electis, & quidem pro omnibus istis multis.
5. Neque pro reprobis rogauit in terra, aut nunc intercedit in cælo Christus: sed tantum pro electis credentibus & credituris in se: remissio autem peccatorum, Christi intercessione impetratur.
6. Spiritu etiam regenerationis non donantur verè nisi electi, qui verè sunt Christi. Rom. 8. Sine Spiritu autem regenerationis remissio peccatorum non obtinetur.
7. Vera quoque & iustificans fides, electorum tantum est: quomodo igitur reprobi peccatorum remissionem assequi possunt?
8. Reprobis impiis, nunquam est vera pax: vt ait Propheta: peccatorum autem remissionem, vera pax consequitur.
9. Remissionem peccatorum semper consequitur ius æternæ vitæ: ius autem, ipsa tandem possessio: reprobi verò nullum habent vnquam ius in æternam vitam, & multò minus illius possessionem.
10. Idem sunt, remissionem peccatorum consequi & iustificari: Rom. 4. Non iustificantur autem nisi prædestinati electique ad iustificationem & vitam æternam, & quicumque iustificantur, tandem etiam glorificantur: Rom. 8. Reprobi itaque nunquam verè peccatorum remissionem consequuntur. Quare neque irrita in eis fieri potest, in quibus nulla est.
11. Illo Apostoli dicto ad Hebræos 6. *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum celeste, & participes facti sunt Spiritus sancti, gustauerunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque seculi venturi, & prolapsi sunt: rursus renouari ad penitentiam*: concludi non potest, reprobos vero regenerationis Spiritu, verâque & iustificante fide, ideòque vera peccatorum remissione donari. Temporalia autem fide & gustibus Spiritus sancti multos illorum affici: & hic & alij loci apertè docent.
12. Locus 2. Pet. 1. de Hypocritis, *Nam cui non adsunt hæc, cæcus est, qui eminens nihil cernat, oblitus se à veteribus suis peccatis fuisse purgatum*: iuxta consuetudinem Sacramentarum literarum, quæ quotquot baptizantur in Christum, & nomē dant Christo, Christumque confitentur: iuxta iudicium charitatis appellant sanctos, iustos & à peccatis mundatos: licet non omnes sint tales coram Deo: intelligendus est. sunt enim omnes tales Sacramentaliter mundati.

13. Illud Ezech. 18. *Si auerterit se iustus à iustitia sua*: non est de verè iusto, sed de eo qui hominibus tantum iustus esse viderur, intelligendum. neque enim verè iustus potest finaliter à iustitia ad iniquitatem deficere, in eaque mori: de qua finali & perfecta auersione loquitur Propheta. Hypocritæ autem tantum coram hominibus iusti, nunquam veram peccatorum remissionem apud Deum consequuntur. Quare neque eam irritam fieri: hoc dicto probari potest.

14. Illud Matth. 18. *Sic & Pater vester celestis faciet vobis, nisi remiseritis suo quisque fratri de cordibus vestris offensas suas*: non concludit, peccata semel verè à Deo remissa, iterum in iudicium vocari posse: sed hoc tantum, illos falli, qui putant sibi remissa esse debita à Deo, cum ipsi fratribus offensas non remittant.

